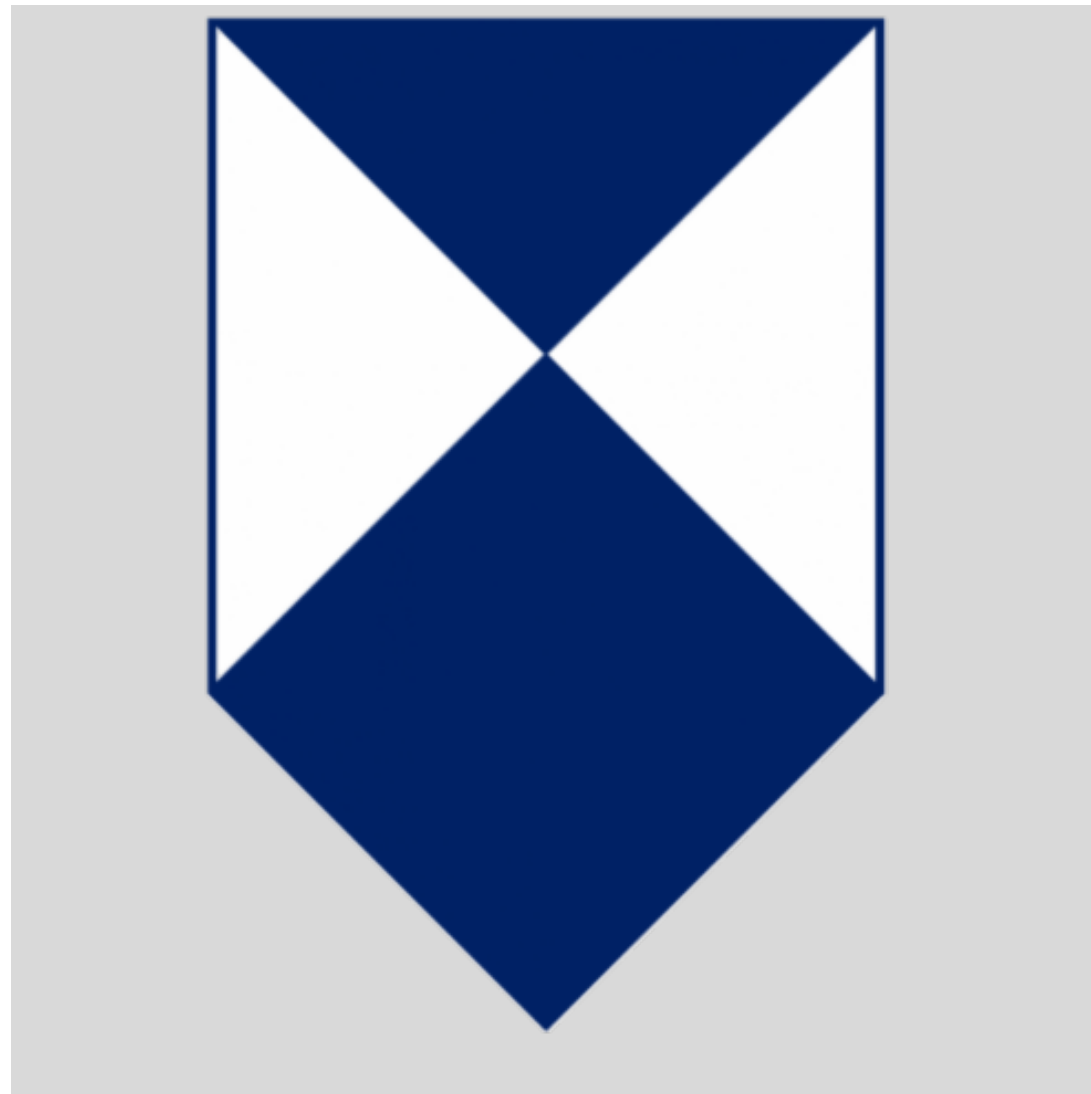
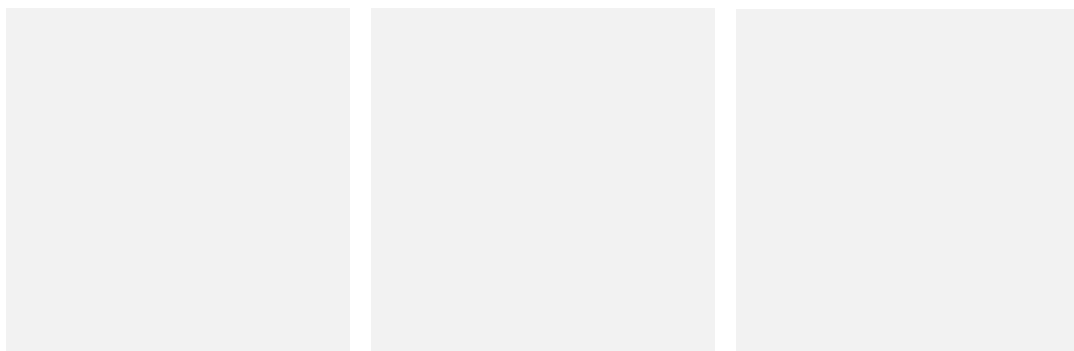


Hur skyddas världsarvet i händelse av krig?

Karin Gadde Jennische

Världsarvssamordnare

Länsstyrelsen Gävleborg



Aktuella totalförsvarsuppdrag

- Utmärkning av kulturegendom
- Undanförsel av kulturföremål



Länsstyrelsen
Gävleborg

Vad är kulturegendom?

- Fast och lös egendom av stor betydelse för varje folks kulturarv
- Minnesmärken av arkitektonisk, konstnärlig eller historisk art samt arkeologiska miljöer,
- Byggnader som har historiskt eller konstnärligt intresse
- Vetenskapliga samlingar och betydande samlingar av böcker eller arkiv
- Museer, bibliotek, arkiv och andra byggnader där stora samlingar bevaras



Utmärkning av kulturegendom enligt 1954 års Haagkonvention

- Ursprung i de båda världskrigen
- Ratificerad av Sverige 1984
- Bestämmelser om skydd av kulturarv i krig



Länsstyrelsen
Gävleborg

Föreskrifter 2022:1

- Användningen av skölden är skyddad enligt folkrätten
- Riksantikvarieämbetet ger tillstånd till utmärkningen
- Både privat och statligt ägda kulturegendomar kan vara aktuella för utmärkningen

Riksantikvarieämbetets föreskrifter om utmärkning av kulturegendom

beslutade den 9 juni 2022

Riksantikvarieämbetet föreskriver med stöd av 25 § andra stycket totalförsvarets folkrättsförordning (1990:12) följande.

1 § I denna författning finns föreskrifter om de förberedelser som behövs för att utmärka sådan kulturegendom som inte står under särskilt skydd enligt Haagkonventionen den 14 maj 1954 om skydd för kulturegendom i händelse av väpnad konflikt jämte tillägsprotokoll (SÖ 1985:7).

2 § Länsstyrelsen ska göra ett urval av den kulturegendom som ska märkas ut. Före det slutliga urvalet ska länsstyrelsen bereda den som äger egendomen, den som förvaltar egendomen och Försvarsmakten tillfälle att yttra sig över utmärkningen.

Länsstyrelsen ska ge in en elektronisk förteckning över urvalet av kulturegendom till Försvarsmakten. Förteckningen ska innehålla de geografiska koordinaterna och en kort beskrivning av egendomen.

3 § Utmärkning av kulturegendom genom användning av kännetecken enligt lagen (2014:812) om skydd för kännetecken i den internationella humanitära rätten får ske först efter det att Riksantikvarieämbetet har meddelat tillstånd enligt 20 a § 4 totalförsvarets folkrättsförordning (1990:12).

4 § Länsstyrelsen ska låta tillverka det antal skyltar som behövs för utmärkningen. Skyltarna ska vara av beständigt material och kunna sättas upp väl synliga på eller bredvid egendomen.

5 § En skylt ska visa det kännetecken som anges i 2 § 7 lagen (2014:812) om skydd för kännetecken i den internationella humanitära rätten. Märket ska vara 15 cm högt och 10 cm brett och vara placerat över texten Kulturegendom skyddad enligt 1954 års Haagkonvention om skydd för kulturegendom i händelse av väpnad konflikt.

6 § Efter att Riksantikvarieämbetet beviljat tillstånd enligt 4 § bestämmer länsstyrelsen om hur utmärkningen i övrigt ska genomföras.

7 § När länsstyrelsen har märkt ut viss kulturegendom ska myndigheten

KRFS 2022:1

Utkom från trycket
den 17 juli 2022



Länsstyrelsen
Gävleborg

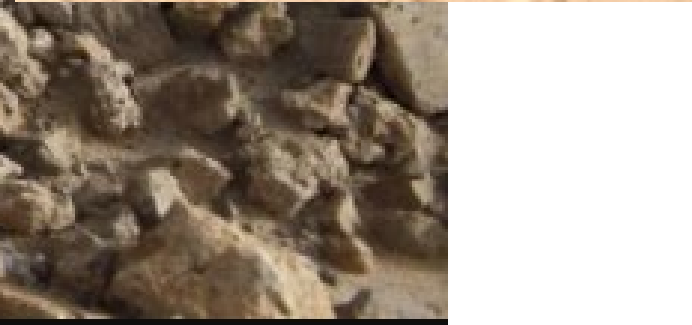
Att skada kulturarv är ett krigsbrott och ett folkrättsbrott



Bombat bibliotek i Chernihiv, Ukraina. Foto: Ukrainas biblioteksörening.

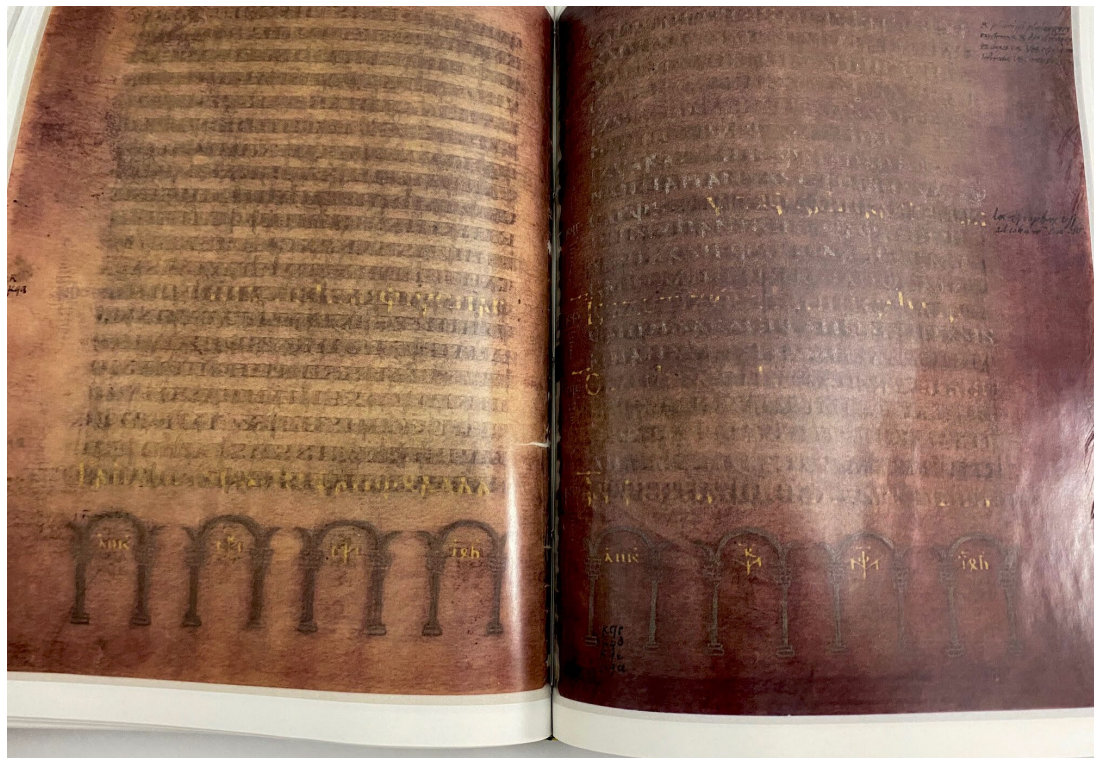


Länsstyrelsen
Gävleborg





Plundring



Länsstyrelsen
Gävleborg

Gävleborgs län

15 000 fornlämningar
114 byggnadsminnen
90 kyrkobyggnader
90 begravningsplatser
3 kulturresevat
1 världsarv (7 gårdar)
2 regionala museer
2 nationella museer
Lokala museer



Länsstyrelsen
Gävleborg

Gävleborg 2022/25

- Urval i samråd med länets aktörer
- Samråd Försvarmakten
- Samråd med ägare
- Ansökan Riksantikvarieämbetet
- Beslutad lista
- Utmärkning i fält 2024/2025



Länsstyrelsen
Gävleborg

Urval Gävleborg

- 55 miljöer
- 23 BM, varav 7 världsarvsgårdar
- 14 kyrkomiljöer
- 13 fornlämningsmiljöer
- 4 museer
- 2 magasin
- 1 arkiv

20		Bålsö kapell Hudiksvalls stad, Hudiksvalls kommun Norrlandskustens äldsta fiskarkapell, byggt 1603 av borgare från Hudiksvall. Rikt utsmyckad interiör från 1700-talets andra hälft, utförd av hantverkare från staden. Kapellet vittnar om fiskets stora betydelse vid Norrlandskusten. Kyrkobyggnad, 4 kap KML.
21		Hälsinglands museum Hudiksvalls stad, Hudiksvalls kommun Regionalt museum som förvaltar omfattande samlingar av bland annat medeltida kyrkokonst, textilier, folkkonst, fotografi och bildkonst. Samlingarna av folkligt vägg- och möbelmåleri från Hälsingland är av stor betydelse för förståelsen av hälsingegårdarnas världsunika kulturarv. Saknar lagskydd.
22		Hälsingtuna kyrka med runsten (L1951:5081) Hälsingtuna socken, Hudiksvalls kommun Romansk kyrka med ursprungligt västtorn, troligen från tiden omkring 1200. På kyrkogården står en av landets största runstenar (Hs 10), rest på ursprunglig plats. Stenen är ristad med stavlösa runor, även kallade hälsingerunor, samt kors och djuornamentik som tyder på en datering till perioden 1020-1050. Fornlämning, 2 kap KML.

Anvisning för utmärkning av kulturobjekt

med blå och vit sköld – blue shield

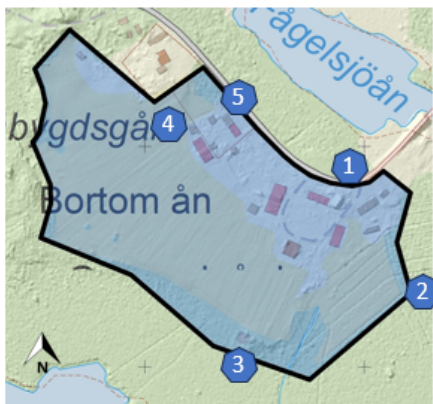
Bakgrund

Länsstyrelsen ska enligt kulturrådets författningssamling (KRFS 2022:1) i fredstid välja ut den egendom i länet som ska omfattas av Haagkonventionens skydd mot förstörelse i händelse av krig. Denna monteringsanvisning utgör det sista momentet i den förberedelse som följer av nämnda förordning. Anvisningen finns i ett exemplar hos länsstyrelsen samt i ett exemplar hos ägaren till fastigheten. Montering av skylt 1 utförs av länsstyrelsen i fredstid. Montering av resterande skyltar sker vid höjd beredskap av länsstyrelsen eller den som utses av länsstyrelsen. Skyltar i erforderligt antal finns hos Länsstyrelsen. Länsstyrelsens ärende d.nr 10260-2022.



Fågelsjö gammelgård Bortom Åa

Kommun	Ljusdal
Socken	Los
Fastighetsbeteckning	Fågelsjö 1:1, 1:4
Adress	Fågelsjö Gryssjövägen 1, 827 70 Los



Anvisning skylt 1 (i fredstid)

- **Skylt 1** skruvas fast på/ i anslutning till staketet vid entrén till gården.

Anvisning skylt 2-5

(vid höjd beredskap)

- **Skylt 2** placeras i skyddsområdets östra spets. Ta med stolpe.
- **Skylt 3** skruvas på ladans södra vägg.
- **Skylt 4** skruvas på lilla trösklogens västra långsida.
- **Skylt 5** skruvas på dränglängans baksida mot vägen nära norra gaveln.

Montering!



Länsstyrelsen
Gävleborg

Undanförsel och förstöring

- Lagen (1992:1402) om undanförsel och förstöring (LUF)
- Den kulturegendom som inte kan skyddas på plats om det blir krig behöver föras undan till säkrare plats. Det kan till exempel handla om arkivhandlingar, böcker, konstverk och natur- och kulturhistoriska föremål.



Länsstyrelsen
Gävleborg

Undanförsel

- Länsstyrelsen ansvarar för att planera för undanförsel av kulturegendom som ägs av bland annat svenska kyrkan, regionala och lokala museer och arkiv.
- Vissa statliga museer och arkiv ansvarar för planering av undanförsel inom sina respektive ansvarsområden.
- Planeringen av undanförsel sker i samråd med Försvarmakten.
- Föremål och samlingar skyddas bäst på plats!



"Eftersom krigen har sitt ursprung i människornas sinnen, måste försvaret av freden också byggas upp i människornas sinnen."



Länsstyrelsen
Gävleborg



Tack



Länsstyrelsen
Gävleborg